

סדר קודשים | מסכת זבחים מ"ט-נ"ה
פרשת וירא | י"א- י"ז בחשוון תשפ"ו (2-8 לנובמבר 2025)

מזן התלמוד

סדר קודשים, מסכת זבחים נ"ד, ב'

לא הוו ידעי דוכתיה היכא, אייתו ספר יהושע. בכולוהו כתיב "וירד ועלה הגבול", "ותאר הגבול", כשבט בנימין "ועלה" כתיב, "וירד" לא כתיב. אמרי, שמע מינה הכא הוא מקומו. סבור למבנייה בעין עיטם דמדל'י, אמרי, ניתתי ביה קליל, כדכתיב "ובין כתפיו שכן" (זבחים נד, ב).

לא הוו ידעי - לא היו יודעים
דוכתיה היכא - מקומו היכן הוא
סבור למבנייה - חשבו לבנות

הלימוד מוקדש להצלחת חיילי צה"ל, השבת החטופים החללים ורפואת הפצועים

אחינו כל בית ישראל
הנתונים בצרה ובשביה
העומדים בין בים ובין ביבשה
המקום ירחם עליהם
יוציאם מצרה לרוחה

ומאפלה לאורה
ומשעבוד לגאולה
השתא בעגלא ובזמן קריב
ונאמר אמן

הסבר: דוד המלך ושמואל הנביא רצו לברר את מקומו המיועד של בית המקדש. מתוך העיון בספר יהושע הבחינו שבנחלות כל השבטים כתוב שהגבול עולה וירד, ואילו בנחלת שבט בנימין כתוב רק "ועלה" ולא כתוב "וירד" - והבינו ששם הוא מקום המקדש. חשבו לבנות אותו בעין עיטם, שהוא המקום הגבוה ביותר, אולם אז אמרו שיש לבנות במקום מעט נמוך יותר, כמו שכתוב בברכת משה לשבט בנימין "ובין כתפיו שכן" - והכתפיים נמוכות יותר מהראש.

דף מ"ט: "הקש"

הסוגיה הנלמדת בדף זה עוסקת בהרחבה בשיטת לימוד הנקראת "הקש". חז"ל השתמשו בהקש כדי ללמוד באמצעותו את התורה וההלכה, בכך שהם למדו הלכה אחת הנתונה בענין אחד לענין אחר הכתוב בסמוך לו.

מה פשר הכינוי "הקש"?

יש מסבירים שהקש מלשון דמיון. על ידי ההקש מדמים בין שני דברים ולומדים מדבר אחד לדבר האחר.

יש מסבירים ש"הקש" זה מלשון הקשה בפטיש. בהקשת הפטיש אנו מחברים בין שני דברים וגם צורת לימוד זו מחברת הלכות ודינים וכן אפשר ללמוד מהלכה אחת להלכה אחרת.

דף נ': מידת "קל וחומר"

יש הלכות שאינן כתובות במפורש בתורה, אלא לומדים אותן מדרשה. בדף זה התלמוד דורש הלכה באמצעות מידת "קל וחומר".

מי לימד את חז"ל שאפשר להשתמש בדרשות אלו כדי ללמוד את התורה? אפני דרשות התורה נמסרו למשה רבנו כהלכה למשה מסיני, שאפשר באמצעותם לדרוש את סודות התורה.

ההלכות והדינים שנלמדים על ידי דרשות, לא נמסרו בשלמותם למשה בסיני, אלא הם נרמזו בתורה ונחז"ל גילו אותם על ידי הדרשות.

מידת "קל וחומר" פתובה בתורה עצמה במקומות אחדים וכן למדו חז"ל לדרוש במידת קל וחומר דינים שונים.

דף נ"א: בנין אב

"בנין אב" היא דרשה שנומדת מדבר המפורש בתורה. מן הדבר המפורש למדים למקומות אחרים, כי מפני שדרכה של התורה לקצר בדבריה, היא מפרשת את ההלכה במקום אחד וממנו למדים לכל המקומות הדומים. לכן קוראים לדרשה זו "בנין אב" שהמקום המפורש הוא העיקר והוא כמו אב שיש לו ילדים - ההלכות שלומדים ממנו.

דוגמה לבנין אב: במקום אחד אוקרת התורה (במדבר, פרק ט"ו, פסוק כ"ז): **עז בת שנתה לחטאת**. מכאן למדו חז"ל בבנין אב, **שבכל מקום שנקאמר בתורה להקריב עז, עליה להיות בת שנה**.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

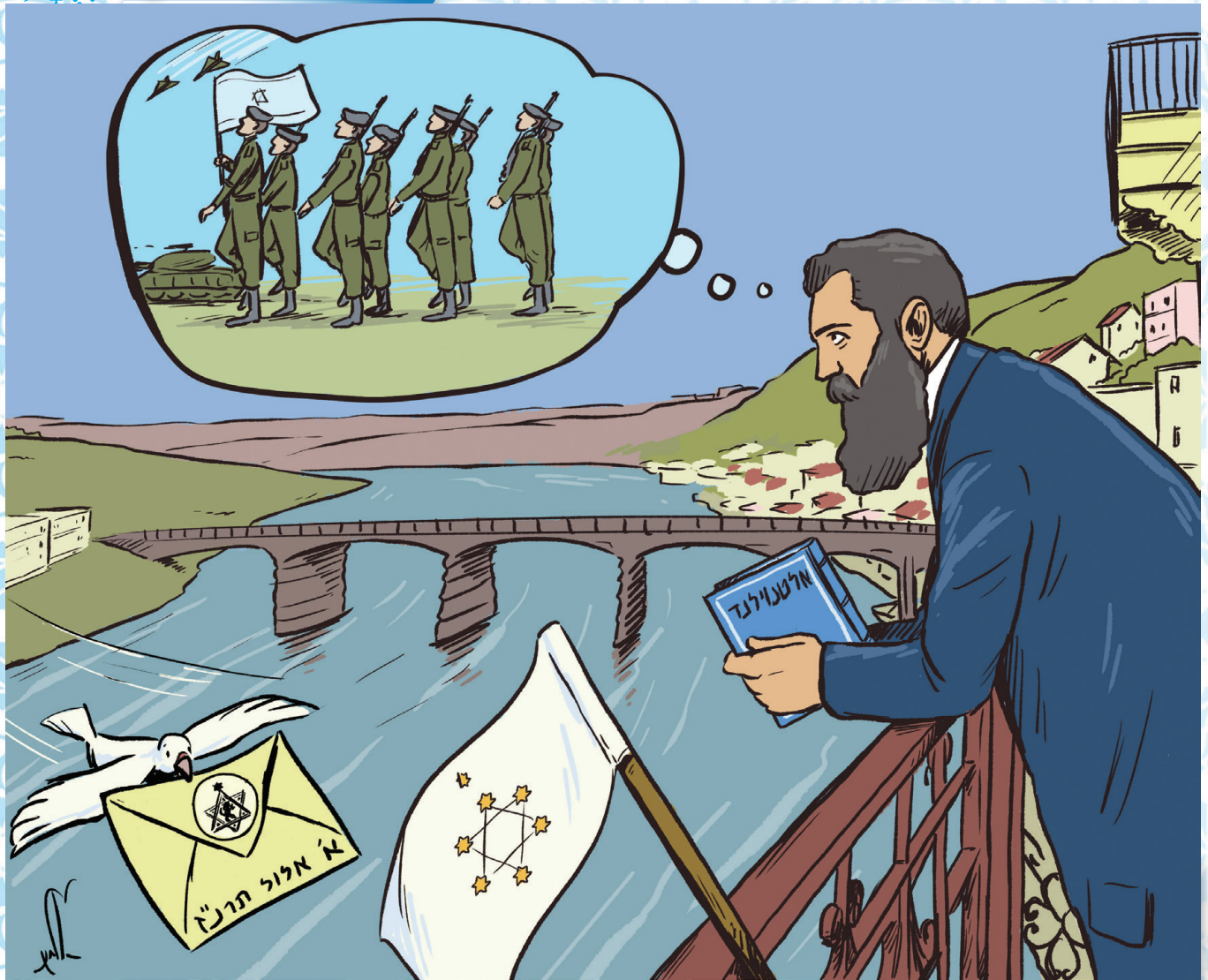
מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
יתן ה' את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפנייהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאינו תחתייהם,
ועטרם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
ויקיים בהם הכתוב:
"כי ה' אלהיכם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
המניש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר
לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ב: כניסת שבת: 16:09 יציאת שבת: 17:23	ניו יורק: כניסת שבת: 16:25 יציאת שבת: 17:27
ישראל ת"א: כניסת שבת: 16:25 יציאת שבת: 17:24	גרמניה: כניסת שבת: 15:59 יציאת שבת: 17:18

- התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:
- 1 מי הוא האיש שבציור ועל מה הוא חולם?
 - 2 היכן נמצא האיש?
 - 3 מה הוא אוהב בידו?
 - 4 כיצד קשור התאריך על המעטפה לאיש?
 - 5 מה מסמל הדגל בציור?

מינהל החינוך הדתי, הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

חמד של מושג

דמות החמ"ד תשפ"ו - הרב יוסף משאש זצ"ל

אל הרב יוסף משאש הגיעה שאלה בדבר מנהג שנהגו לקיים בכמה ערים במרוקו. באיֶסְרוֹ חג שבועות היו יוצאים בתהלוכה חניגית מבתי הכנסת לבית הקברות, שבסיומה גזזו בהם ספרי קודש בלויים. במהלך התהלוכה נהגו לשיר פיוטים ולרקוד, והנשים השליכו סוכריות על הצועדים. השואלים התנגדו למנהג וטענו שגניזת ספרי קודש בבית הקברות היא אירוע מצער, ולא ראוי לשמוח ולשיר בו פיוטים. השיב על כך הרב משאש: "על מה אנחנו שמחים? על שלמדנו כל כך הרבה, עד שהספרים התבלו! אנו שמחים שהתורה נלמדת ואינה מונחת בספרייה שמורה ורחוקה". לכן הורה לשמור על המנהג.

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ג	5260	5258	4900	4800	4650	4260	
2019 שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לוי	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

סדר קדשים | מסכת זבחים | דף נ"ב - נ"ה

דף נ"ב: ארבע מתנות הדם

במשנה ובגמרא הנלמדות בדף זה לומדים על קורבנות חטאת ציבור שמביאים בראשי חודשים ובמועדים.

מדמם של הקורבנות צריך לתת על המזבח בארבע מקומות - בארבע קרנות המזבח, וכך היה הכוהן עושה: הוא לוקח דם במזרקה, הולך למזבח וטובל את אצבע ימין במזרקה, מוציא את היד מן המזרקה ומצמיד את האגודל לאצבע שטבל בדם, וכך הוא מניח את שתי האצבעות בראש אחת מקרנות המזבח, וגורר את אצבעותיו עם הדם לאורך הפינה של הקרן לכיוון הרצפה, עד שנגמר הדם באצבעו. כך עושה הכוהן בכל אחת מארבע קרנות המזבח.

ומה יהיה הדיון אם הכוהן שכח ולא נתן את כל ארבע מתנות הדם? בכך נחלקו בית שמאי ובית הלל בדף ל"ז, האם בדיעבד גם מתנה אחת מכשירה את הקורבן או שתי מתנות.

דף נ"ג: איך הגיע הכוהן לקרנות הגבוהות

כיצד בדיקן היה הכוהן מגיע אל קרנות המזבח הגבוהות מאוד?

הכוהן היה עולה בכבש, אך הוא לא טיפס על המזבח עצמו אלא על ה"סובב". הסובב הוא מין בליטה שהיתה סביב כל המזבח בגובה, ואפשר היה ללכת עליה. הכוהן הלך עליה סביב סביב וכך הוא נתן את הדם על קרנות המזבח.

כשהגיע הכוהן לסובב הוא פנה דוקא לצד ימין, ומשם התחיל את הסיבוב סביב המזבח. מדוע פנה דוקא לצד ימין? מפני שחז"ל למדו מן הפסוקים: "כל פינות שאמה פונה, לא יהיו אלא לימין". כלומר: כשאדם צריך להסתובב או לפנות, ואין לו הבדל אם לפנות לצד ימין או לפנות לצד שמאל, עליו לפנות לצד ימין.

דף נ"ד: כך נמצא מקום המקדש

כאשר נכנסו בני ישראל לארץ ישראל עם יהושע בן נון, הם לא הקימו את בית המקדש, אלא בנו משכן. התלמוד מספר שכאשר רצו לבנות את בית המקדש, לא ידעו היכן בדיקה המקום שבו צריך להקים אותו. ישבו דוד ושמאל ונסקו בענין זה, לברר היכן צריך להקים את בית המקדש. הם עינו בפסוקי התורה וגם בספר יהושע, המתאר את הגבולות של ארץ ישראל ואת חלקו של כל שבט ושבט, עד שהם הגיעו למסקנה היכן צריך לבנות את בית המקדש.

דוד המלך הקדיש מאמצים רבים כדי למצוא את המקום הראוי לבניית בית המקדש, וכה הוא אמר בתהלים, פרק קל"ב: "שיר המעלות זכור ה' לדוד... אשר נשבע... אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי. אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה. עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב" - דוד המלך נשבע שהוא לא יבנס לגור בביתו שבירושלים, עד שימצא את מקום המקדש.

דף נ"ה: דלתות פתוחות

כאשר שוחטים קורבן חביים להקפיד שהדלתות שנמצאות בפתח ההיכל תהיינה פתוחות. הלכה זו למדים מן הפסוק בספר יקרא: "ושחטו פתח אהל מועד" - ההיכל צריך להיות פתוח.

בבית המקדש היו שערים ודלתות להיכל, ששכנו בו שולחן הזהב והמנורה שהורה. במשכן היו השולחן והמנורה באהל מועד, ולא היו לו שערים ודלתות. במשכן יש כלל שאסור לשחוט קורבנות לפני שהלויים סימו להקים את המשכן, שהרי הם נדדו עם המשכן ממקום למקום, ואי אפשר היה להקריב קורבנות במקום חדש עד שהעמידו את המשכן על תילו.

דבר תורה

בתחילת הפרשה אנו לומדים עד כמה אברהם התרגש ושמח בקיום מצוות הכנסת אורחים עד שהוא רץ ומזדרז בעצמו להכין לאורחיו את הסעודה, ואף משתף את בנו בהכנת המאכלים: "ואל הבקר רץ אברהם... ויתן אל הנער". חכמינו ז"ל רואים בריצתו של אברהם ובשיתופו של ישמעאל הקטן בפעולות ההכנה לימוד על הדרך בה נכון להעביר מסר לדורות הבאים ולחנך: פחות דיבורים והרצאות ויותר דוגמא אישית.

הדרך בה האדם פועל והתלהבותו סביב הדברים שחשובים לו, הם יותר מכל צורבים בנפש הילדים את הדברים החשובים אותם אנו מבקשים להעביר אליהם. לכן אברהם רץ והזדרז בעצמו, ולכן הוא מבקש מישמעאל שיעזור לו, וכפי שכתב שם רש"י: "למה הוא נתן לנער? לחנכו במצוות".

שאלות השבוע

- מה זה בניין אב?
- לאיזה צד עדיף לפנות תמיד?
- מי גילה את המקום המיועד למקדש?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים.* בפיקוח רואה חשבון

תשובות

הציור השבועי (עמ' 3)

- בנימין זאב הרצל, חוזה מדינת היהודים.
- בעיר באזל בשווייץ.
- את הספר "אלטנוילנד" אותו הוא כתב.
- זה התאריך בו התקיים הקונגרס הציוני העולמי הראשון.
- זה הדגל שאותו הציע הרצל בהתחלה כדגל מדינת היהודים.

